

**ТИМУР УРАЗАЕВ
КЪМ БЪЛГАРСКИТЕ
ЧИТАТЕЛИ**

Превод от руски: Валентин Корнилев, 2006

chitanka.info

Книгата на класика на казахската съветска литература Илияс Есенберлин „Номади“ за всички казахстанци е не само пътуване през историята на тяхната родина, но и художествен стимул за национална самоидентификация, за усещане на участието им във формирането на цял геополитически и културен пласт върху огромното пространство, наречено Евразия. Сърцето на Евразия е степта Дещ-и-Къпчак, представлявала едновременно империя (от историкодържавна гледна точка), субконтинент (от географска гледна точка) и гигантски етнокултурен анклав. Дещ-и-Къпчак се е простирала от Алтайските планини до черноморското крайбрежие на Крим и от Памир до Волга, обхващайки териториите на няколко съвременни държави, десетки национални култури и множество конфесии и вярвания, често отличаващи се „от небето до земята“.

Обаче именно Небето и Земята са станали основни философски категории за номадите, опора на жизнената им дейност, символи на езическата им култура и на мисленето им. Небето — Тангра — е дало вярата и е станало духовна опора за номада казах (тангрис) в безкрайната степ, миришеца на треви, наситена като с аромат с аруахите — духовете на предците. Земята — Ел — е родината на бащите, степта, напоена с кръв и пот, и то повече, отколкото от дъжд и от сняг. „Деянията на хората на Земята се отразяват по небето“ — така са смятали нашите деди. Вековете минавали, а неизменни оставали: Небето — над главите на номадите, и Земята — под копитата на конете им.

Великият руски учен Л. Гумилев е един от първите, дал определение на този феномен, наричайки го „Великата степ“. Главната и отличителна черта на „Великата степ“ е начинът на живот и мислене на народите, които са я населявали, обобщени от известния термин „номади“, или „чергари“. Номадството е не само начин на чергарски, преселнически живот, свързан главно със скотовъдството и характеризиращ се с липсата на уседналост на народа, на постоянно място за живеене, с традицията да се строят градове и т.н. Номадството е мощен исторически фактор, изразяващ се преди всичко в сложния процес на преселването на народите, във войни и робства, в рухването на стари империи и в създаването на нови, в търсене на други места за заселване и в строителството на държавни образувания. По подобен

начин възниква и България, когато номадските племена на хан Аспарух пристигат на тази благословена земя.

Няма съмнение, че природата и географията до голяма степен определят икономическото и културното развитие на народа, по този въпрос вече никой не спори с А. Тойн-би, И. Кант или с А. Гумилъв. Но как да бъде преодоляно това „проклятие“ остава един от основните въпроси пред съвременния човек, живеещ в плен на постиженията и противоречията на XXI в.: бедността и кризите на свръхпроизводството, гладът и преяждането, отчаянието и вярата и много други неща.

Учението за номадството е прекалено голяма тема, за да бъде разказано с две думи, но то не заслужава и забрава, като всеки исторически факт, дори и загубил практическата си актуалност по силата на промените, извървени от човечеството през последното столетие.

Днес е важно да знаем как са живели предците ни и какво наследство са ни оставили, изпълнявайки своя исторически и човешки дълг. Опитът на техния живот — това са нашите знания, насочени към утрешния ден. Само приемствеността между поколенията ще остане непреходна човешка ценност, защото раждането на човека е единственият и безусловен биологичен факт, от който засега не можем да се откажем. Така са живели и номадите, смятайки предаването на опита и знанията от уста на уста в ежедневието за основен стълб на битието си.

XXI в. на мнозина може да изглежда като век на отрицание, на отказ от догмите и nihilистично отношение към всичко, което ни се струва старо и непригодно.

Не бързайте... Та нали всичко това сме го преживяли и надживели.

Но да се върнем към книгата. Почти едновременно с представяната книга по световните киноекрани върви и едноименният филм, заснет по инициатива на Президента на Казахстан Нурсултан Назарбаев от „консорциум“ казахски, руски, американски и европейски кинодейци. Екранизацията е още една форма за фиксиране на историческото и културното наследство, начин на комуникация, за изграждане на диалог. На диалог между цивилизациите.

Излизането на книгата „Номади“ на български език е нашият опит „да не бързаме“. На Изток е прието много от проблемите да се решават без бързане. За да се правят изводи също е необходима спокойна обстановка, освобождаване от другите грижи, от стереотипите и суетата. И тази книга трябва да се чете без човек да бърза по задачи, без да мисли за политика, а само — сред семейството, с мисъл за потомците и с благодарност към предците.

Тимур Уразаев

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.